

โอกาสของไทยจากบริบทใหม่ของเศรษฐกิจจีน

อรกันยา เตชะไพฑูริย์
เศรษฐกรชำนาญการ
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจขนาดเล็ก และมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด ที่มีความเชื่อมโยงและพึ่งพาการขยายตัวทางเศรษฐกิจโลกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปัจจุบัน นับว่าจีนเป็นประเทศที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจต่อไทยเป็นอย่างยิ่ง ดังเห็นได้จากสัดส่วนของการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวของไทยที่อิงกับจีนมากยิ่งขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมา ทางการเงินได้ปรับบทบาทของตนในภูมิภาคใหม่ โดยมีการออกนโยบายเชิงรุกที่สำคัญทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจ การเงิน และภูมิรัฐศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ One Belt One Road Initiative ดังนั้น ไทยจึงต้องติดตามสถานการณ์และปรับตัวให้สามารถอยู่รอดได้ภายใต้บรรทัดฐานใหม่ของเศรษฐกิจจีนและความเชื่อมโยงรูปแบบใหม่ของเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยจำเป็นต้องพิจารณาว่า ไทยควรกำหนดทิศทางเชิงนโยบายอย่างไร เพื่อให้สามารถใช้จุดเด่นคือ ที่ตั้งซึ่งอยู่ในศูนย์กลางของ

ภูมิภาคเพื่อประสานประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ร่วมกับกับจีนและประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้น เพื่อให้การวิเคราะห์บทบาทของไทยภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและนโยบายจีนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง นำไปสู่การเสนอแนะนโยบายที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ บทความนี้จึงเริ่มจากการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจจีนในปัจจุบัน ทิศทางแนวโน้มนโยบายของจีนในอนาคต ผนวกเข้ากับ บทเรียน ที่ได้จากการศึกษา แนวทางการพัฒนาประเทศของสิงคโปร์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการปรับตัวในเชิงเศรษฐกิจของไทยให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลง

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจไทย
และเศรษฐกิจจีน

ด้านการค้า

ตารางที่ 1 สินค้าส่งออกของไทย ไปยังจีนที่สำคัญ

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมโดย สศค.

ตารางที่ 1 สินค้าส่งออกของไทยไปยังจีนที่สำคัญ

หมวดสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน ปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
			2559	2560
1. ยางพารา	2,922.7	9.9	-16.24	39.66
2. ผลิตภัณฑ์ยาง	2,883.1	9.8	-37.84	361.97
3. เม็ดพลาสติก	2,610.9	8.9	-9.98	6.76
4. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	2,125.0	7.2	-9.96	30.59
5. เคมีภัณฑ์	1,853.4	6.3	-13.09	31.06
สินค้าอื่นๆ	17,037.9	57.9	10.77	9.25
รวม	29,433.0	100.00	0.28	23.67

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมโดย สศค.

การส่งออก จีนเป็นแหล่งส่งออกสำคัญอันดับ 1 ของไทย ด้วยสัดส่วนปี 2560 ที่สูงถึงร้อยละ 12.4 ของมูลค่าส่งออกรวม โดยสินค้าส่งออกของไทยไปยังจีนที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ผลิตภัณฑ์ยาง เม็ดพลาสติก เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และเคมีภัณฑ์

ตารางที่ 2 สินค้านำเข้าของไทยจากจีนที่สำคัญ

หมวดสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน ปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
			2559	2560
1. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	6,234.6	14.1	1.24	-1.49
2. เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	4,282.9	9.7	-1.99	9.11
3. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	4,234.6	9.6	-0.93	-2.77
4. เคมีภัณฑ์	3,591.7	8.1	7.04	24.59
5. ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์	2,967.6	6.7	8.55	11.00
สินค้าอื่นๆ	22,925.9	51.8	2.86	4.86
รวม	44,237.4	100.00	2.35	5.25

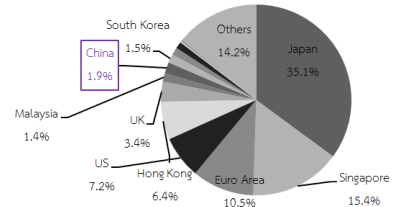
ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมโดย สศค.

การนำเข้า จีนเป็นแหล่งนำเข้าสำคัญอันดับ 1 ของไทยด้วยสัดส่วนการนำเข้าปี 2560 ที่ร้อยละ 19.9 ของมูลค่านำเข้ารวม โดยสินค้านำเข้าของไทยจากจีนที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ

เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ และส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์

ด้านการลงทุน

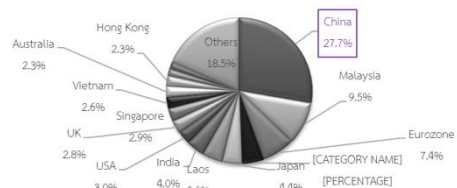
ภาพที่ 1 สัดส่วนแหล่งเงินลงทุนจากต่างประเทศสุทธิ ปี 2560

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย รวบรวมโดย สศค.

จีนเป็นแหล่งเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่สำคัญอันดับ 7 ของไทยในปี 2560 โดยมีมูลค่าคงค้าง 4,326 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.9

ด้านการท่องเที่ยว

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวบรวมโดย สศค.

นักท่องเที่ยวจากจีนที่เดินทางเข้ามาในไทยปี 2560 มีจำนวน 9.8 ล้านคน หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 120 จากปีก่อนหน้า โดยสัดส่วนนักท่องเที่ยวจากจีนคิดเป็นร้อยละ 27.7 ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมที่

เดินทางเข้าไทยทั้งหมด จึงนับเป็นแหล่งที่มา
นักท่องเที่ยวประเทศเดียวที่สำคัญอันดับ 1

ทิศทางแนวนโยบายของจีนในอนาคต

ทิศทางแนวนโยบายของจีนในอนาคต
ระยะกลางได้ถูกระบุไว้ในแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13
(ปี 2559-2563) (The 13th Five-Year Plan
for Economic and Social Development
of the People's Republic of China
(2016-2020)) โดยจีนระบุเป้าหมายสำคัญ
คือการเป็นสังคมที่ร่ำรวยพอสมควร
(Moderately Prosperous Society) มุ่งหวัง
ให้เศรษฐกิจขยายตัวในช่วงร้อยละ 6.5-7.0
โดยเน้นหนักในการพัฒนาประเด็นสำคัญ
ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ พัฒนานวัตกรรม
การผลิต ดึงดูดการลงทุนคุณภาพสูงจาก
ต่างประเทศ ยกย่องเงินหยวนเป็นสกุลหลัก
เพิ่มบทบาทกลไกตลาด 2) ด้านสังคม
เพิ่มระดับการเป็นสังคมเมือง ลดความ
เหลื่อมล้ำ เพิ่มจำนวนประชากร 3) ด้าน
สิ่งแวดล้อมลดการสร้างมลภาวะและมลพิษ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพิ่มการใช้พลังงาน
ทดแทน และ 4) ด้านการบริหารราชการ
แผ่นดิน ลดการทุจริตคอร์รัปชัน เพิ่ม
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหาร
จัดการภาครัฐ

ดังนั้น หากฉายภาพเศรษฐกิจจีน
ในช่วง 5 ปีนี้ จะพบว่า มีทิศทางการ

เปลี่ยนแปลงที่มีนัยเศรษฐกิจคือ 1) นโยบาย
ส่งเสริมการบริโภคและการเพิ่มขึ้นของชนชั้น
กลางในเมืองจะทำให้อุปสงค์ต่อสินค้านำเข้า
เพิ่มขึ้น 2) นโยบายผ่อนคลายการควบคุม
เงินทุนเคลื่อนย้าย ส่งเสริมการลงทุนสองทาง
และให้เงินหยวนเป็นเงินสกุลหลักของโลกจะ
ทำให้การลงทุนของจีนในต่างประเทศเพิ่มขึ้น
ทั้งในภาคเศรษฐกิจจริงและภาคการเงิน
3) นโยบายเพิ่มจำนวนประชากร จะเป็น
โอกาสให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ จะ
เป็นโอกาสให้ธุรกิจบริการการแพทย์ การ
ดูแลผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
4) นโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะเป็น
โอกาสให้ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
พลังงานทดแทน รีไซเคิล และ 5) นโยบาย
การดึงดูดการลงทุนคุณภาพสูงจาก
ต่างประเทศและการเร่งยกระดับความ
เชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค
ประเทศจะเป็นโอกาสให้ธุรกิจไทยไปลงทุน
ขยายการผลิตหรือขยายตลาดในจีน

แนวทางการปรับตัวในเชิงเศรษฐกิจ ของไทยให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงของ ทิศทางการพัฒนา

จากยุทธศาสตร์ One Belt One Road
Initiative ซึ่งจะทำให้การเชื่อมโยงในภูมิภาค
สะดวกมากขึ้น ด้วยต้นทุนที่ต่ำลง ส่งผลให้
กิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่าง ไทย จีน และ

ประเทศเพื่อนบ้านจะดำเนินไปได้อย่างคึกคักมากขึ้นในอนาคต ทั้งในเชิงการค้าขาย การลงทุน และการท่องเที่ยว ประกอบกับนโยบายเศรษฐกิจอันเป็นผลจากนโยบายของจีนผนวกเข้ากับบทเรียนที่ได้จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาประเทศของสิงคโปร์ ซึ่งพบว่ามียุทธศาสตร์สำคัญคือ กำหนดทิศทางโดยใช้วิสัยทัศน์มุ่งสู่การพัฒนายาว มุ่งเน้นการวางแผนที่น่าไปสู่การปฏิบัติได้จริง และมีความยืดหยุ่นให้สามารถปรับได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม จึงนำมาสู่การเสนอแนวทางการปรับตัวเชิงนโยบายเพื่อให้ไทยสามารถใช้จุดเด่นคือ ที่ตั้งซึ่งอยู่ในศูนย์กลางของภูมิภาคในการประสานประโยชน์เชิงเศรษฐกิจร่วมกันกับจีนและประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้ 1) ด้านการค้า ไทยสามารถปรับตัวโดยเลือกชนิดสินค้าส่งออกให้สอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจจีนที่เปลี่ยนไป เช่น เน้นสินค้าที่เกี่ยวกับเด็กหรือคนชรา สินค้าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสินค้าที่มุ่งเป้าขายให้กับชนชั้นกลางที่เพิ่มจำนวนขึ้นพร้อมกับกำลังซื้อที่มากขึ้น 2) ด้านการลงทุน การลงทุนโดยตรงระหว่างกันยังถือว่ามีส่วนน้อย จึงยังคงมีช่องว่างให้พัฒนาอีกมากในอนาคต ทั้งโอกาสจากเงินลงทุนโดยตรงจากจีนและการย้ายฐานการผลิตของต่างชาติ และ 3) ด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจากจีนมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง

ตามการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางและรายได้เฉลี่ยต่อหัวของชาวจีน ไทยจึงต้องเร่งดึงดูดนักท่องเที่ยวกำลังซื้อสูงจากจีน และควบคุมธุรกิจสีเทา เช่น ทัวร์ศูนย์เหรียญ เพื่อให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้กับผู้ประกอบการชาวไทย รวมทั้งส่งเสริมธุรกิจต่อเนื่อง เช่น ร้านอาหาร โรงแรม หรือเจาะกลุ่มลูกค้า เช่น ธุรกิจบริการการแพทย์ การดูแลผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ